

ГЛАСНИК

НЕЗАВИСАН НЕДЕЉНИ ЛИСТ
УРЕЂУЈЕ РЕДАКЦИОНИ ОДБОР

Година II Број 18.	ГОДИШЊА ПРЕПЛАТА 50 ДИНАРА ПОЛУГОДИШЊА 25 ДИНАРА ОГЛАСИ СЕ ПРИМАЈУ ПО ТАРИФИ	КРАЉЕВО 14 јануара 1934 г.	Уредништво и администрација Цара Лазара 36 РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ	Излази сваке Недеље
-----------------------	--	-------------------------------	---	------------------------

Значај Задругарства

Ш
Изнесећи у прошлом броју значај здравственог задругарства нисам тиме умањео значај задругарства са економским циљем. На против и оно је од врло великог значаја, јер како за просветно подизање, тако и за бољи, здравији и хигијенски живот потребна је материјална основа; а материјално се народ може подићи најпре и најсигурније преко задругарства. Овом констатацијом не умањавам важност у привредном животу ни осталих бранша (трговине, индустрије, занатства и т. д.) На против налазим, да између задругарства и свих осталих грана друштвене делатности треба да постоји усрдан однос и узајамно потпомагање, ако се хоће напредак и благостање народно. Једино се задругарство има с правом да бори противу зеленаша и несолидног банкарства, јер они, не само што спутавају економско подизање народа, већ га директно упропаштају. У осталом противу њих се морају борити и све остале друштвене класе, те су у том погледу њихови и задружни интереси истоветни. Огромна је погрешка оних задружних раденика, који проповедају борбу села противу вароши, борбу задругарства противу осталих грана друштвене-привредне делатности. То је први случај, кад задругарство може да скрене са свога правог пута.

Изгледа, да је једно крило нашег задругарства пошло тим путем, и њему би се могло саветовати и узвикнути: „Не тула“.

Наводећи, да има разних типова задруга морам истаћи, да је међу њима најважнији тип кредитно задругарство из ових разлога:

Наша земља је претежно земљорадничка и то ситно поседничка.

За ситног поседника је неопходна нужност кредит, јер без њега он је мртав и немогућ; пошто не располаже никаквим новчаним резервама, да би му оне омогућиле рационалнију обраду поседа без тражње кре-

дита. Најзад ко добро познаје рентабилитет земљорадње мора признати, да земљорадња нити је била нити ће икада бити рентабилна особито по садањој конјуктури земљораднич. производа. Потреба за кредитом је била велика и пре светског рата, кад пољопривредна газдинства нису била руинирана и упропаћена.

По рату је потреба за кредитом била далеко већа, куда је и дошло до великог задужења сељака, али не и до презадужења.

Потребне кредите пољопривредник је био принуђен тражити од банака и зеленаша, пошто кредитно задругарство није било развијено у тој мери нити је располагало капиталом који би био довољан да подмири потребе привреде за кредитом. Како је камата код банака била висока код зеленаша несавесна, то је земљорадник ипак издржавао и ту камату до пада цена његовим продукцима, а тада, настало је неплаћање дугова, те је зато и дошао закон о раздужењу сељака. Због неплаћања и нерегулисавања обавеза, а потом и због пом. закона, пољопривредник је код банака изгубио сваки кредит; у осталом оне немају могућности да даље зајмове дају и кад би хтеле, јер немају прилив новца. Како је привреди и сада нужен кредит то је остало да се земљорадник помогне удруживањем у кредитно задругарство и тако путем самопомоћи дође до нових потребних кредита. Својим скромним улагањем удела, сталне и обичне штелње, затим правилним и тачним регулисањем обавеза у задрузи доћи ће до извора за нове кредите.

Налазим, да земљорадник и не треба да тражи другу банку до своју задругу и П. А. Б., а остале банке свој прилив у новцу треба да стављају на расположење другим привредним гранама, само и ту треба нормирати камату те да она буде сношљива и рентабилна за остале гране привредне.

Без јаког кредитног задру-

гарства немогу се развијати ни напредовати ни остали типови задруга, јер и за њих је потребан капитал још у већој мери. Да би кредит био приступачнији и ближи ономе коме кредит треба потребно је да бар свака општина има кредитну задругу,

као што негде постоје општин. штедионе.

За остале врсте задруга ствар сасвим другачије стоји но о томе ће бити рећи у идућим бројевима.

Судић.

ПРИВРЕДНА МАЛА АНТАНТА

Праг — Сва чехословачка штампа посвећује велику пажњу привредној конференцији Мале антанте, која се састала 9 јануара ов. год. у Прагу. Чехословачки политички и привредни кругови очекују, да ће конференција имати великог успеха и да ће значити почетак нове ере у унапређењу и проширењу привредних и трговачких односа између три државе Мале антанте. Нарочито је значајан уводни чланак који је објављен у недељном броју „Прагер Прес“, под насловом: Привредна Мала антанта.

Аутор на почетку чланка спомиње, да је Мала антанта организација ширине своју организацију својим последњим пактом, према коме уз одржање потпуног суверенитета трију савезничких држава према сиоља иступа скоро као савезна држава. Природно је да је после те политичке организације временом морало доћи и до паралелне привредне сарадње трију држава. Човек се не сме дати завести почетним тешкоћама. Отворени и тајни противници привредне Мале антанте веле, да на једној страни сама Чехословачка не може конзумирати пољопривредне сувишкове обеју братских држава и на другој страни Чехословачка не сме покварити односе са другим државама, јер своје индустријске сувишкове не може само у Румунији и Југославији пласирити. И те логичне констатације само с озбиљним лицем изричу као смртна пресуда за привредно груписање које се налази још у стадијуму развитка. О том се међутим уопште не ради. Аутор даље подвлачи, да се приликом изградње јединствене привредне формације не сме полазити само са трговачко — политичког

гlediшта. Али исто тако је сигурно, да свако привредно зближавање, кад се предузима с потребним обзирима, узајамном пожртвованости и добром вољом, мора довести собом цветање заједничке привреде заинтересираних привредних подручја. То доказује немачка царинска унија, која никада малим државама није нанела никакве штете.

„Састав делегација, — наставља аутор даље, — које су се уторак састале у нашем граду, сведочи о том, да се не ради о некој манифестацији за ствар, чија потреба и сврсисходност су већ дуже време очиг, него о радном састанку оног инструмента, који је предвиђен у статуту Мале антанте. Присутност експерата, који служе само ствари, доказује да ће ући такоректи у медиас рес. Сакупљено је довољно материјала, који ће се претрести и није искључено, да се већ овде могло постићи неки конкретни резултати. Оставивши на страну добара постоје још и друге области, у којима споразум и слога могу сместа донети велике резултате. Да спомењемо само поштански, железнички и бродарски саобраћај. Али и на трговачко-политичком пољу могу државе само ако поступају по одређеном плану, прићи једна другој врло близу једна другој могу дати такве олакшице, да се тиме могу ударити темељи будућој још ужој сарадњи. На крају остаје још и велика област финансија, која се не сме губити из вида. Будуће узајамно прожимање на том пољу мора се већ данас припремити, јер ће препреке, које сметају међународном финансирању, опет бити уклоњене и тада ће реконструкција бити лакша, кад буде у питању јака привредна формација.

Туберкулозни студенти и њихово право на забештања универзитету великих београдских добротвора

Многи романи генијалних писаца имали су за мотив беду студената, која проузрокује боекство, а затим и смрт у болници за грудоболне. Ти се мотиви некада нису налазили на сваком кораку, јер је тада студената било много мање, али и хуманост надлежних много већа. А сада? Сада важност има много материјала за те сентименталне романе.

Мало је студената који могу отићи у санаторијум Голник, да лече своја млада начета плућа, а много је оних који умиру заборављени на мансардама београдских палата, и у прљавим учерицама на периферији Српе младога интелектуалца престаје да даје темпо једном започетом животу. Умире са болном срдбом на оне који му нису дали да новцем из одређеног фонда опорави своје здравље. Милонска завештања београдских добротвора су зато да сиромашним студентима условљавају такав живот, у којем туберкулозни бацил не би могао наћи своје

уточиште. Сва хуманост тих људи састоји се у томе да статистиком прикажу како највећи проценат оболелих од туберкулозе пада на студенте.

Грудоболни студенти свакога дана улазе кроз врата изнад којих пише: Универзитету и универзитетској омладини. Враћају се отуда одбијени, сломљени, гледају у тај хумани натпис и рељефну слику београдског добротвора. Сузе чежње за животом, сузе које теку из тамних упалих очију оплакују младога јунака једне велике трагедије. Одлази лагано асфалтираним улицама, поред великих палата, а за њим фијуче кошава и делуја му танки овештали тренчкот око мршаваг и измученог тела, певајући му можда „кад младијак умрети“ и о људској хуманости. А с пролећа, кад топло младо сунце долази да све здраве обрадује, он одлази нечујно оним путем, који су већ многи његови грудоболни другови отишли.

„Ратарска башта“.

Један хумани гест

Месни Одбор Јадранске Страже у Краљеву, у циљу олакшања бете невољнима, нашао се побуђен да и ове године, приликом наступајућих Божићних празника, својим скромним средствима обуче примерно 8 ученика и 8 ученица из овадешње основне, радничке школе и гимназије као и једно девојче из грађанства, а такође и да подели 13 кубних метара дрва за огрев сиромашнима. У овој сврхи одбор је одредио комисију од г. председника Др. Илије Кочичког адвоката, и чланова г. г. Љубомира Бокића велепоседника и Миодрага Милакића трговца. Овај акт, начинио је Јадранску Стражу веома симпатичном и направио толико леп утисак у грађанству да је стекла још више пријатеља и помагача.

Једно пријатно вече

Осмог ов. м. имали смо једно ретко пријатно вече. У толико пријатније што је дошло изненада и неочекивано. То нам је изненађење и пријатност приредила Певачка дружина „Св Сава“ својим концертном у хотел Паризу.

Отишли смо по дужности да посетимо концерт и материјално помогнемо друштво, али нисмо ништа нарочито очекивали. Но труд и жртва коју смо учинили је богато награђена. Очарани смо и незнамо шта пре да похвалимо. Још пре концертног извођења, ми смо осетили пријатност, гледајући на подијуму чланове хора, где раме уз

раме стоји лекар до простог радника; свештеник до трговца; професор и учитељ до занатлије, везани љубављу према песми. Та лепа слика, улила нам је наду да ћемо чути лепу и складну песму и нисмо се преварили.

Хор складним и прецизним певањем, као и солисте г. г. Грабовца и Обрадовића су одушевили публику, која их је бурно поздравила, те је програм морао да се понавља.

За све ово имамо на првом месту да захвалимо Управи певачког друштва, као и члановима певачима, који су после заморног дневног рада, посећивали часове певања а нарочито младом и талентованом хоровађи г. Јовичићу, који је успео, да за врло кратко време обради сав програм.

Ми од срца честитамо Друштву „Св. Сава“ и његовом хоровађи на успеху, и радувањемо се и у будуће његовом напретку. Веома би нам било мило, ако би певачко друштво створило мешовити хор, који би, уверени смо давао много боље резултате. Верујемо да је то сада у Краљеву могуће. X

Чија је прва пушка на турчина

После рата 1862 године, позове велики војвода Мирко Петровић на скуп црногорске прваке и главаре на Цетиње, па их после дужег разговара упита.

— Знате ли, Црногорци, чија је прва пушка пукла на Турчина у Црној гори?

— Твоја, Господине Мирко, -- сви из гласа одговоре.

— Јест, моја, а друга Божићне Р. Петровића из Куча.

— Није, војвода Мирко, но моја, па твоја; јер да ти ја ни-

сам привио кремен на пушку, тебе не би пуцала, -- рече Божићна Петровић.

Војвода Мирко плану и повиоче на перјанике, да Божићну свежу.

Божићна сам стави руке на леђа и рече.

— Знао сам, да ћу бити везан, чим рекнем истину.

Војвода Мирко се прошета испред скупа, мало се замисли и напослетку рече:

— Божићна, опрости ћу ти, пошто си уман и слободан, а тешко је без тебе на крајину, -- и поклони му двије сребрне леденице.

Благословио синове

Н. К из Куча, имао три сина: Нова, Рада и Станишу. Био је духовит човек. У часу, кад је умирао, долази пред њега најстарији син Ново, да од оца тражи благослов.

— Благослови ме, дедо!

— Да си Прус!

Ново, мислећи да му је отац при смрти побркао памећу и место да каже: да си прост, рекао је, да си „Прус“, па запиташе.

— А да - Раде и Станиша?

— Раде Француз, а Станиша Енглец! - рече старац и издахну.

Мићун М. Павићевић

Аустрија и Италијанска спољна политика - Аншлус и његове последице - циљеви Сувићевог пута

Рим. — Не можемо баш рећи да је заузимање некадашњег јужног Тирола било и да је за Италију извор специјалних радости. Истина није толико ни народносно питање, које би Италији задавало бригу, колико факат, да туда води граница с Аустријом, земља која је истина с Италијом везана многобројним пријатељским уговорима, али која свом јужном суседу задаје стално нове бриге све гласнијим захтевањем аншлуса, иако то захтевање звучи сваки пут друкчије. Када бисмо хтели да талијанску спољну политику после рата опенимо према њезиним главним проблемима, морали бисмо међу првима споменути и бригу за аустријску самосталност, која и за Италију игра главну улогу у питању одржања европске равнотеже и тиме и одржању европског мира. Римски политички кругови су добро свесни тога, да би преокрет у аустријској политици имао за Италију директно неодгодне последице. Од закључења мира у Ст. Жермену Италија пази на то, да не надође влада идеја аншлуса, коју су раније помагали специјално аустријско социјални демократи, а коју данас проповедају народни социјалисти. Шта би аншлус значао за Италију? Аутоматски би развио питање ревизије на талијанској територији, поново би актуализирао проблем Горње Ади-

је, који данас не постоји. У Италији се проповеда, да никада неће постојати, „све док та територија припада Италији“. Али опасност за Италију не претставља само аншлус. Када би се Аустрија „глајхсговала“, ма и у скривеној форми, сместа би почела пропаганда за „ослобођење јужнотиролске браће“. Изненада би у први ред избило ревизионистичко питање, које је Италија препоручивала другима, али о коме је код своје куће ћутала. И тако би проблем ревизије у Италији изашао пред светски форум у форми, која за Рим не би била најпријатнија.

Италија је једном већ потпуно отворено означила своју политичку линију, када је с таквом одлучношћу, као ниједна друга европска држава, рекла категорично „не“ у питању царинске уније између Немачке и Аустрије, којом су 1931 године изруковали Куртиус и Шобер. Италија је тада била на челу борбеног фронта и у првом реду њезиним заслугом је тај план спречен. Разлози енергичног поступања су тада били очигледни. Рим се држао не само политичких, него и економских интереса Италије је била свесна, да би економски од Немачке зависна Аустрија морала ићи другим путевима, а не онима који су корисни по Италију. Један поглед на тадашњу талијанску економску билансију је довољан да утврдимо, да споразуми с Аустријом и Мађарском поред моралне користи доносе и економске користи и да је спречавање аустро-немачког спајање један од виталних интереса Италије. Ти разлози вреде исто тако данас као и тада и у талијанском је интересу да се садањи ред ствари одржи.

У каквој светлости нам се показује под тим зорним углом пут талијанског државног подсекретара Сувића у Берлин и у Беч? Сувић је у Берлину разговарао у првом реду о проблемима, који су у вези са Женевом и с талијанском политиком у Друштву народа, о којима разговара Мусолини са Симоном. Кад се разговарало о немачко-аустријској политици, Италија је сигурно саветовала измирење. Јер само том политиком се може осигурати од сабласти евентуалног политичког „глајхсгована“ Аустрија. Политику измирења ће Сувић проповедати и у Бечу. У Аустрији је уосталом већ учињен први корак кад је аустријска влада уделила милост некојим вођама аустријских народних социјалиста. У Италији су свесни тога, да Аустрија у својим односима према Берлину рачуна с могућности извесног умирења. Али исто су тако свесни, да је главни узрок за ту наду аустријско уверење, да се талијанска политика у Подунављу није изменила и да се Беч у својој борби за државну самосталност мора стално ослањати на Рим.

